dr Joanna Sikora
Australijski Uniwersytet Narodowy, Canberra, Australia

dr Artur Pokropek
Instytut Badań Edukacyjnych

Jakiej płci są nauki ścisłe? Plany zawodowe nastolatków w 50 krajach na podstawie badania PISA 2006

Prezentacja przedstawia analizy aspiracji zawodowych nastolatkow w pięćdziesięciu różnych krajach. Pomimo tego, że dziewczęta i młode kobiety uzyskują coraz lepsze wyniki w naukach ścisłych w porównaniu do swych rówieśników płci męskiej, ich specjalizacje w poszczególnych dziedzinach nauki bardzo różnią się od specjalizacji mężczyzn. Segregacja rynków pracy ze względu na płeć i negatywne skutki takiej segregacji są często dyskutowane przez socjologów i ekonomistów. Natomiast segregacja specjalizacji edukacyjnych w szkołach i na uniwersytetach jest powszechnie znanym zjawiskiem, które rzadko wzbudza większe emocje. Proponujemy rozważenie takiej segregacji, jako poważnego problemu, tzn. formy nierówności społecznej, która najprawdopodobniej będzie się nasilać w rozwiniętych krajach demokratycznych.

W prezentacji przedstawione są powody dla których taka segregacja, nazwana tu segregacją poziomą, powinna być przedmiotem szeroko zakrojonych badań. W pierwszej części przedstawione są tendencje segregacyjne w planach zawodowych nastolatków, które związane są z naukami ścisłymi. PISA jest badaniem diagostyki edukacyjnej ale zmienne niezwiązane z wynikami w nauce są niezwykle ważnym źródłem informacji dla pedagogów i badaczy edukacji. Przed badaniem PISA nie było międzynarodowych danych o aspiracjach zawodowych nastolatków na tak dużą skalę. Nie było wiadomo jak segregacja płciowa takich aspiracji wygląda w krajach o różnych kulturach, systemach edukacyjnych i warunkach rynków pracy.

Dane PISA ujawniają że segregacja planów zawodowych dziewcząt i chłopców ma cechy zjawiska globalnego. Nie da się jej zapobiec poprzez wyrównanie wyników szkolnych uczniów obojga płci. Nie da się również jej zapobiec poprzez podnoszenie samooceny dziewcząt, jeśli chodzi o ich możliwości i wyniki w naukach ścisłych. Ta samoocena jest niższa we wszystkich krajach, które uczestniczyły w PISA. Najbardziej przekonującym wyjaśnieniem segregacji poziomej jest teoria kulturowego esencjalizmu. Ta teoria proponuje, że w krajach wysoko rozwiniętych, gdzie coraz więcej ludzi pracuje w sektorze usługowym, gdzie praktyka pedagogiczna jest coraz bardziej opierana na rozwijaniu indywidualnych zainteresowań ucznia i gdzie dominują stereotypy dotyczące „naturalnych" różnic w zdolnościach kobiet i mężczyzn, segregacja pozioma szczególnie się nasila. Wyniki badania PISA 2006 są zgodne z hipotezami tej teorii.